ENVNCTIATVM TRICESIMVM.

Historicos errores per obscuratæ Lunæ paradigma aliud, Christi tempora præcedens videlicet, euidentius adhuc diiudicare.

Liuius libro quarto Decadis quintæ scribit, Caium Sulpitium Gallum exercitui Lucii Aemilii Pauli, quando Perseum Macedoniæ regem vltimum in Samothratia debellauit, captiuumq; Rhomam duxit, Lunæ eclypsim prædixisse futuram, ne scz ob eam rem militibus terror incuteretur, cum adhuc nondum notæ essent eclypsium Lunarium causæ vulgo, Solem enim deficere iã olim nihil miraculi afferebat, sicut author est Plutarchus in vita Nitię sed nõ itidem Lunæ. Futurum autem ea nocte, quã pridie Nonas Septembris sequeretur Gallum prædixisse, Liuius asserit, id quod nequaq̃ ita esse certo certius discere licebit. Cõtingit autẽ non ea nocte quã pridie, sed quam tertio Nonas dies dicta sequuta est (ac si dicas, ea nocte factam eclypsim, quæ præcessit diem Lunæ, non ea, quæ diem Martis anteiuit) Impossibile enim est Liuii tempus potuisse eclypsim admittere, aut aliud præter hoc nostrum, esse posse. Et hoc ideo, cũ in proximis decem & nouem annis, neq; prius neq; posterius, eclypsis Lunæ vlla in hunc diem incidisse visa sit. Plinius quoq; meminit eiusdem deliquii, libro naturalis historiæ secundo, capite 12 sed paulo diuersius, vt qui diem non absolutè expresserit. Annum itaq; & diem istius defectus præsagiturus, obserua primum, quo anno Perseus vixerit. Ille autem iuxta Eusebium, anno 5024 creati mũdi Macedoniæ præfectus est, Olimpiadis 151 anno tertio, qui numerus secundum hunc 175 annorum ante Christum natum foret. At quando Perses Imperium decennale obtinuit, palam est illum à Lucio Paulo deuictum esse, anno ante Christum 165. Verum nec illud quidem sic se habet. Quin iuxta eclypsis euentum, anno 172 currente Christo priore, captus Perseus inuenitur. Illud quod accipies hoc modo. Si à Christi ortu retro numeraris 171 annos integros, plenosq; (annum autem natiuitatis connumerare oportet) & præterea, Decembrem, Nouembrem, Octobrem menses, vsq; ad Septembris tertium diem retrorsum abiens adieceris, tum annum verum exitus Persei tenebis. Huiusmodi autem temporis ratiotinatio, minime gentium responsura hiis est, qui annales historiarum successus ostendere nituntur, dum in vrbe condita, non parum, vt dixi, dissentiunt.

Liuius vno die segni' eclypsim S. Galli tradit atq; euẽnit.

Perseus regnare cæpit annis ante Christũ 175 secũdum Eusebium.

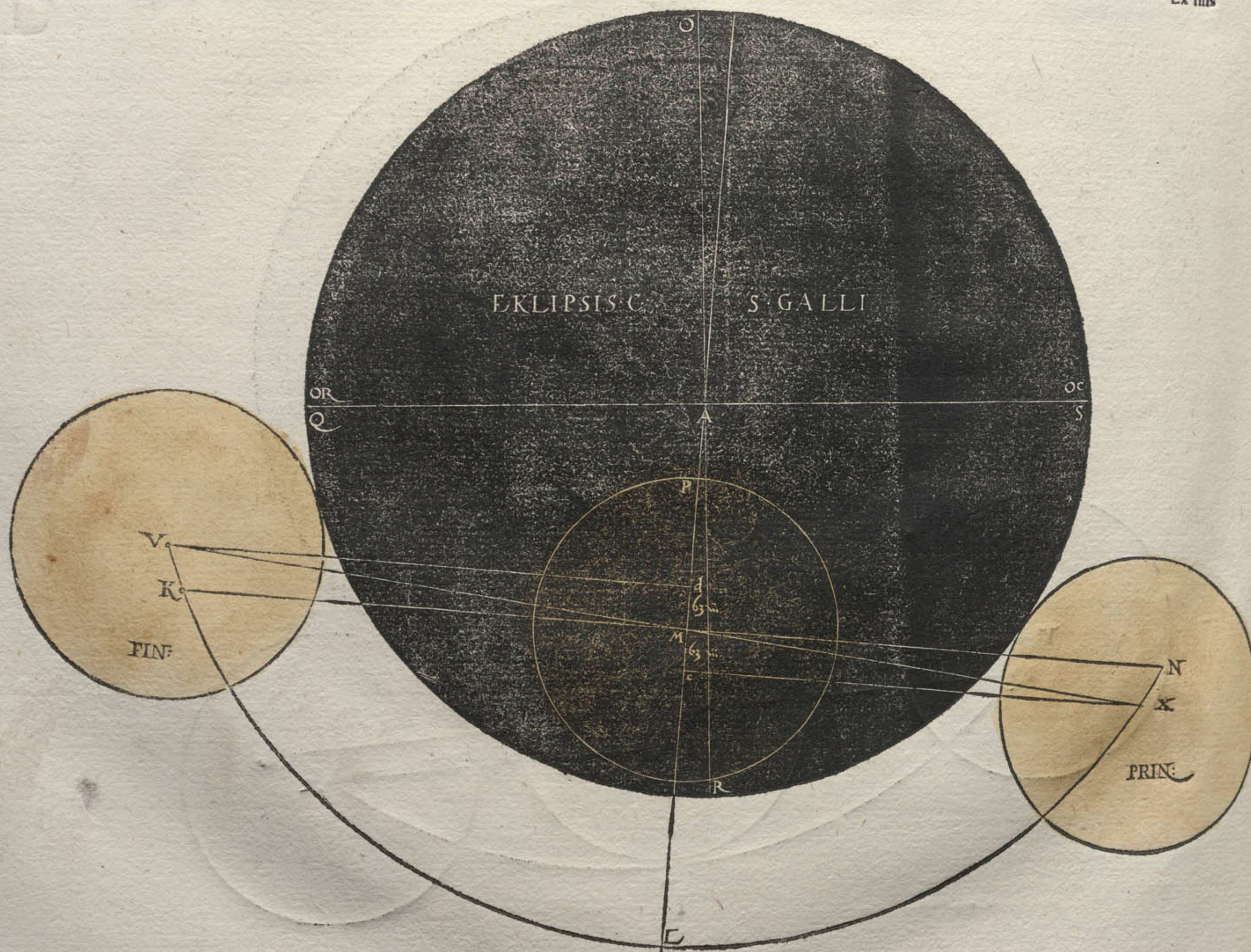
Manifestò cõuincitur Eusebius septẽ anni in regno Persei asserendo deuiare.

Presens exemplum intellecturi, annum principiò 165, in quo Perseus cecidit, secundum Eusebium proponamus. Ille enim sit nec neverus, hac ratione non fugiet nos. A centenario maiore 200 subducimus 165, & relinquuntur 35. Radicem nunc ☌ ☉ & ☽ ad annum 200, quæ est dierum 14 horarum 18 minutorum 2. Radicem itidem coniunctionis ☊ & ☽, quæ habet dies 7 Horas 10 mi: 50 inspicimus. Indices X & Z in instrumento draconũ super easdem radices deducimus. Similiter V & Y annuatim, donec oppositio aliqua in Capite vel Cauda eueniens occurrat, promouemus. Illud autem in secundo tertio vel quarto Septembris diebus contingere debet. Neq; vero annus, ita agentibus nobis, prȩter 29 post hunc alius quisquam obuenit, qui horum dierum aliquẽ eclypticum habeat. Viginti nouem ergo annis ab 200 sublatis, 171 restant, quibus si menses reliquos, vsq; ad tertium diem Septembris retro euntes adiicimus, verum eclypsis annum pronũctiamus. Quin imo, si 20 aut 30 Annos, vltra citraq; examines studiosissimè, nunquàm tamen Lunæ defectum eundem ad diem fieri reperias. Ad diem dico signatè, noctem etiam includens, Luna namq;, vt dictum est, interdiu defectum pati non dicitur. Post radicem ergo annorum 200, oppositionem mediam anni 29 quærens in Septembri, dies duos horas 17 mi: 6 offendis. Inter veram & mediam oppositionem, horas 4 mi: 25 subtrahenda vides, illisq; subtractis, horas 12 mi 41, tempus veræ oppositionis remanere cernis. Reliqua ad eclypsim quæ desiderantur, hæc sunt.

Perseus, iuxta Eusebium capitur anno ante Christum 165.

Persei capti esse eclypsis [...]cet anno ante Christi 172.

¶ Locus ☽ verus	Sig: 11	gra. 6	Mi. 38.
¶ Locus ☊ verus	Sig: 11	gra. 11	Mi. 49
¶ Argumentum ☉	Sig: 3	gra. 0	Mi. 31
¶ Argumentũ lati. ☽	Sig: 11	gra. 24	Mi. 50
¶ Aux ☉	Sig. 2	gra. 8	Mi. 30
¶ Argumeutũ ☽ Medium	Sig: 6	gra. 4	Mi. 13
¶ Argumentũ ☽ Verum	Sig: 6	gra. 3	Mi. 28
¶ Latitudo ☽			Mi. 27 Meridionalis ascen.
¶ Variatio vmbræ			Z̃ 26

Ex hiis deliquium inuestiganti, ceu præceptum est, eãdem qua infra subscribitur forma se offert, quæ repræsentat.

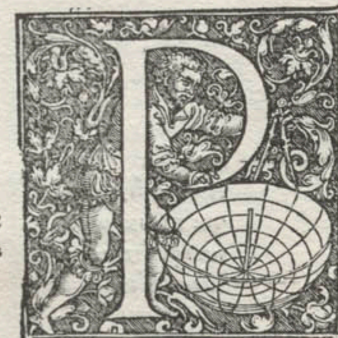
¶ Puncta 12 M̈ 30.
¶ Dimidiam quoq; Moram M̈ 16.
¶ Tempus casus horam 1 M̈ 28.
¶ Motum ☽ dimidiæ durationis tempore M̈ 63
¶ Dimidiam durationem Hor: 1 M̈ 44.
¶ Principium eclypsis Hor: 10 M̈ 57 post meri:
¶ Medium Eclypsis Hor: 12 M̈ 41.
¶ Finem eclypsis Hor. 2 M̈ 25 post medium noctis.

Tempus veræ oppositiõis postremo, Macedonicum ad meridianũ (Perseo scz in eodem debellato) referendum foret, nisi in Samotratia idem captus esset, quapropter Samathracico meridiano vti quoq; maluimus. Ex regionum itaq; tabula, horam 1 M̈ 32 reperta, veræ oppositionis tempori Ingolstadiano addentibus, Horæ 14 M̈ 13 pomeridiana, quæ fuerunt medium eclypsis tempus Samothratię, prodibunt. Ex hijs vtiq; liquet, sex annis Eusebium in afferenda Persei captiuitate / & Macedonici Imperij fine, tardiorem esse. Quod vero Liuius dicit eclijpsim hanc conspectam à secunda noctis hora, quartam vsq; esse, putandum est, non ita exacte numeratas, hoc in loco horas à solis occasu incipienti Liuio, sed à crepusculo verius, sicuti ferè fit penes vulgum, cuius opinionem fortasse imitatus est, & presertim milites, quorum obseruatio potior in cæde quam cœlo, mens intentior pilo quàm polo, contemplatioq; absolutior in arcis quàm astris posita est. Quo circa, quod negligentia militari cõmissum hic esse reor, nihil nos moueat penitus, sed potius horam 12, qualis certe fuit, cum minutis 29, pro deliquii principio desummamus.

Eusebii error de fine Macedonici Imperii statuentis.

Quomodo Liuius intelligendus de horis eclypsis.

HISTORIAE DEPRAVATAE EXEMplum adhuc aliud è Plutarcho sumptum,

PLVTARCHVS IN VITA Niciæ ducis Atheniensium tradit, Niciam iam à Syracusanis, quos aliquandiu oppugnarat, quodamodo circunuẽtum, noctu cum suis abitum destinasse, nimirum 13 antequàm caperetur die vna cum Demosthene, sicut ex historia colligere est. Verum hic forte fortuna eadem nocte Lunam deficere contigisse, indeq; vehementius adeo Niciam omnesq; milites turbatos, cum propter causæ ignorantiã, grande aliquod malum sibi portendi vererentur. Anaxagoras enim tunc temporis primum cæperat de Lunæ motibus vera tradere, quæ vulgo adhuc ignota erant &c̃. Sed hæc Lunæ obscuratio, quonam tempore euenerit, inquirendum restat, hoc enim est quod instituimus. Eusebius in cronicis suis bellum hoc gestum esse scribit anno mundi 4782, hic numerus annum ante Christi incarnationẽ 417 fuisse demonstrat, siue olimpiadis 90 mæ, annum secundum, quod nequaq̃ se ita habere, res ipsa ostendet, verum anno post hunc tertio, 414 scz ante Christum labente nec dum plenò, die Septembris 8, quando non ita multo post occasum Luna per quartam sui partem, id est, ad puncta tria obumbrata est, mox post ortum suum. Annus Eusebii defectum nullum continet, neq; etiam posteriores aliquot, neq; priores illo, adeo, vt alius prȩter hunc nostrũ esse nullus queat. Meminit præterea Plutarchus Niciæ paulopost à Syracusanis iuxta fluuium Assinărum capti, his verbis. Erat dies 24 tus mensis, quem illi Carnium, Athenienses μεταγειτνιῶνα vocant, latinis vero Maium arbitror appellari. Hoc in loco me verbosiorem esse cogit Plutarchi interpres, dum bis in præsentia inpingit grauiter, parerga & ad textum nihil pertinentia ingerens, quȩ propositum nostrum, nisi confutentur, euertant maximè. ¶ Primus itaq; error est in hoc, vbi dicitur, Erat dies vicesimus quartus mẽsis &c̃, vbi legendum vicesimus septimus, minime autẽ vicesimus quartus, grȩcum enim exemplar per πέτρασδε φθίνοντος, quartum quidem significat, sed eum qui ante finem mensis est diem. Athenienses enim decenos quoslibet & vltimos dies cuiuscunq; mensis (in tres enim decurias omnem mensem distribuerunt) retro numerare soliti sunt. φθίνοντος, id est, deficientis, Lunæ nimirum vel mensis appellantes, sic vltima dies ἔνη καὶ νέα, id est vetus & noua, penultima δευτέρα, idest, secunda deficientis, antepenultima τρίτη, id est tertia, pro antepenultima τετάρτη, id est quarta φθίνοντος dicebatur. Vnde constat τετάρτην φθίνοντος quam Plutarchus πέτρασδε vocat, vicesimum septimum, non vicesimũ quartum, mensis diem esse. ¶ Secundus error vbi dicitur. Latinis vero Maium appellari arbitror. Illa enim verba Plutarchi non sunt, sed cõmentũ omnino translatitium, institutoq; nostro, si concedamus, aduersissimum. Quæ autem translatorem illum causa impulerit cur Methagitnionem Maium vocaret, meo iuditio est ista. Aristoteles libro sexto de historia animalium scribit, vrsos coïre mense Elaphibolione, ferre autẽ vterum diebus 30, post partum vero mense tertio, vere iam existente (sic enim verba sonant, ἤδη τοῦ ἔαρος) è specu prodire. Plinius item libro naturalis historiæ octauo, capite 36 refert, vrsorum coïtus hyemis initio fieri, partus autem 30 die. Si itaq; coëunt vrsi hyemis initio, vt scribit Plinius, oportet vt mensis Ελαφηβολιών sit hybernorum primus autem hyemis initium, quare si Aristoteli Plinioq; audiens, omnes ordinatim menses Graiorum examinas, Elaphibolionem q; ordine nono repertum Decembri latino, qui & ipse principium hyemis est, confers, Hecatambeonem Aprili, Methagitnionẽ Maio, coincidere necesse est. Verum ista mensium græcorum scz cum latinis collatione, interpres vsus est, perinde atq; nostro tempore bellum hoc gestũ foret. Nostro enim æuo Sol Capricornũ ingreditur (vnde verum hyemis initium computamus) decimo Decembris die, quamobrem interpres nonum græcorum mensem Elaphiboliona Decembri, Munichiona Ianuario, Thargiliona Februario, Scirrhophoriona Martio cõtulit &c̃. Atqui lõge aliud erat Aristotelis siue belli tẽpore, quod idẽ est, ac præsentia estimare. Belli nãq; siue Aristotelis quod fere idẽ fuit ætate, Sol Capricornũ introiit, nõ in decimo, sed vltimis Decembris diebus. Ita potius pro anni exordio Ianuarius erat eligendus, ἐλαφηβολιῶνq;, dicendus. Quod si fecisset, videre poterat anni Attici principiũ in Iunium vsq; proferri. Præterea si considerasset Athenienses auspicari annos in nouiluniis saltem, indeq; fieri, (sicut & belli tempore euenit) vt interdum anni origo in Iulium vsq; progrederetur, facile intellexisset Methagitniona mensem secundum Augusto Septembriq; coincidere posse. Quid quod Aristoteles illud ipsum astruat, libro de animalium historia octauo, vbi de ceruis tractat, quos palam testatur mense Boidromione & Memactirione coitus celebrare. Hoc autem fit nobis in Septembris initio Sole iam decimumquintum Virginis gradum, iuxta stellam quæ Leonis cauda dicitur, occupante. Sed Aristotelis æuum consideranti, apparet circa Septembris medium ferè factum esse, cum Sol primum virginis gradũ in Septembris initio teneret, & ideo Boidromionem mensem vlterius quiddam, imò ex Septembre in Octobrem vsq; prorogatum esse, similiq; ratione methagitniona mensem in Augusto cæptum, in Septembri demum finisse. Præterea Plutarchum innuisse Methagitnionis nomine Septembrem, tam clarũ est, vt assertione non egeat alia, nisi vt eiusdem verba trutinentur sincerius, inquit enim. Tunc quando Nicias abitum pararet suæ profectionis, causam proposuisse hanc maximam, quod videlicet Autumnus incipiens grauaret iam, aërq; subinde corruptior, pestem (moriebantur enim iam tum non pauci militum) præsentaneam inueheret, imò post pauca subiungit author idem. Siquidem cum essent relicti, scz post stragem, in loco depresso, & ante tot, & sub dio prius in Sole & æstu deficiebant. Dehinc superueniente autumnalium noctium gelu, ipsa mutatione contrariorum valetudinem contrahebant &c̃. Adde quod Thucidides historiæ græcæ accuratissimus scriptor, idẽ cum Plutarcho super hoc bello, quod Thucidide viuo gestum est, sentiat. Cuius verba, ne forte quis fucum putet, subiunxi. Cum enim de Nicia iam fugiente, & iuxta collem Lepada obsessũm loquitur, libro Peloponesiaci belli, septimo, sub finem ferè, in hæc verba excurrit. Verum cum à tot viris è loco eminenti ferirentur, facilius enim superne tela vibrabantur, nec possent perrumpere, retro se recæpere, atq; quieuere, cum presertim extiterent tonitrua, pariter & imbres, qualis anni tẽpore in autumnũ vergente fieri consueuere. Vnde exteriti sunt, & eò vehementius, quod existimarẽt in suũ exitium ista omnia fieri &c̃. Quibus dictis, quid manifestius est belli tempus Autumnale, vt Plutarchus quoq; asserit, fuisse asseuerantibus? Satis ergo conuictum arbitror, hoc loco, non Maium per Methagitnionem accipi, sed Septembrem verius oportere. Quando vero scribitur Niciam vicesimo septimo die captum esse, factum id conijcitur decimo tertio post eclypsim die. Athenienses enim, vt infra paulum copiosius dicetur, mensium suorum dies, iuxta Lunæ ætates numerare soliti sunt. Præterea μεταγειτνιών mensis secundus Atticis fuit, vnde cuiuis promptum intelligere, principium anni illius, proxima post æstiuum Solstitium coniunctione inchoasse, eo enim tempore Solstitium æstiuale vltimus Iunij vel primus Iulij dies continebat. Autumni vero principium ingressus Solis in Libram penultimo Septembris die constituit. Cum ergo eclypsis illa presens Autumni exordio vicina extiterit, octauo enim Septembris visa est, â quo die retro adhuc 15 si numeres Methagitnionis principium habebis, à quo adhuc 30 diebus retrogressus ἑκατομβαιῶνος mensis, id est, primi caput, quod est 26 Iulii dies offenditur. Ea autem die Nouilunium primum, Solstitium æstiuale sequens, fieri solitum est. Iam si in Methagitnione mense numerentur 27 quo Nicias se dedidit, dies idem esse 20 Septembris deprehendetur. Postremo Atthicos mensium suorum numeros

Metus Niciæ ob eclypsim visam.

Quando bellũ Niciæ gestum sit.

Taxatur Plutarchi interp̃s primo.

Arguitur Plutarchi interp̃s secundo.

Quale Athenienses anni principium constituerint, ex Aristotele colligit

Per Metagitnionem plutarchi non Maius sed September inetlligendus.

Lunæ